

3. Veľkonočná nedeľa A

Emauzskí učenici - Lk 24, 13-35

Dnešná nedeľa nám prináša jeden z najkrajších príbehov Nového zákona. Jeho autorom je sv. Lukáš, lekár, ktorý sa stal kresťanom pár desaťročí po prvej skutočnej Veľkej noci slávenej Ježišom. Lukáš svoje evanjelium píše vo Filipách, teda v bohatom meste, ktorého veriaci boli veľmi štedrý a pomáhali (ako jediní) aj sv. apoštolovi Pavlovi pri jeho evanjelizačných aktivitách. Lukáš mal vo Filipách k dispozícii veľkú knižnicu s klasickou literatúrou a určite mnohé diela poznal. Kresťania boli v tom čase pod útlakom rímskeho cisára Domiciána (* 51 - † 96 (Kniha Zjavenia apoštola Jána ho nazýva beštou)); boli diskriminovaní, vylúčení zo spoločnosti a mnohí odpadli od spoločenstva Cirkvi, a vrátili sa k pohanskému spôsobu života, ktorý zvlášť toto krásne antické mesto štedro ponúkalo. Prichádza teda medzi kresťanov únava, vyčerpanie z nasledovania hodnôt, pre ktoré sú prenasledovaní, a tak sa rodí otázka: „Je možné opäť sa stretnúť so Vzkrieseným tak, ako sa kedysi s Ním stretli apoštolí? Alebo sa dnes musíme uspokojiť iba s tým, že veríme ich svedectvu?“

Lukáš nám môže byť sympatický, pretože tak ako my, ani on nikdy nestretol Ježiša osobne. Aj on iba počul to, čo rozprávali apoštolí. Skúsme preto čítať nasledujúci úryvok nie ako príbeh z historickej kroniky, ale ako podobenstvo o jeho osobnej skúsenosti, ako niečo, čo Lukáš zažil a čo nás pozýva, aby sme to zažili aj my. Navyše, všimnime si, že do Emauz idú dvaja učenici. Jeden sa volá Kleopas a druhý je bez mena. Ten bez mena môže byť opis duchovnej skúsenosti Lukáša. On sa takto stretol so Vzkrieseným a ponúka nám, aby sme sa aj my takto mohli stretnúť s Ním, aby sme namiesto mena toho druhého učenika mohli vložiť svoje meno.

V ten deň išli dvaja z Ježišových učeníkov do dediny zvanej Emauzy, ktorá bola od Jeruzalema vzdialená šesťdesiat stadií, a zhovárali sa o všetkom, čo sa prihodilo. Ako sa tak zhovárali a spoločne uvažovali, priblížil sa k nim sám Ježiš a išiel s nimi. Ich oči boli zastreté, aby ho nepoznali.

Kto sú títo dvaja učenici? Dvaja, ktorí boli Ježišovými priateľmi; dnes by sme mohli povedať ľudia, ktorí si urobili formačné kurzy, ktorým bola zverená dôvera, ktorí boli otvorení a ochotní k spolupráci. Majú však krízu, sú sklamaní a sú presvedčení, že už sa nedá očakávať nový svet, ktorý síce bol ohlásený, ale neprišiel. Taká je aj situácia spoločenstva kresťanov, v ktorej žije Lukáš a povedzme, že je to aj situácia Cirkvi dnes. Aj my dnes vidíme, že mnohí opúšťajú Cirkev. Mnohí vo Filipách sa vysmievali kresťanským nádejam. Apoštol Peter o jednom takomto výsmechu píše vo svojom liste: „Predovšetkým vedzte, že v posledných dňoch prídu s posmechom posmievači, žijúci podľa svojich žiadostí, a budú hovoriť: „Kde je ten jeho prisľúbený príchod?“ Ved' odvtedy, ako zosnuli otcovia, všetko ostáva tak, ako to bolo od počiatku stvorenia.“ (2Pt 3,3). Tí, čo odchádzajú hovoria: „Lepšie je zamestnávať sa praktickými vecami tohto života.“ Tak ako dvaja učenici do Emauz, tak aj mnohí kresťania z komunity, v ktorej žil Lukáš, odchádzali za svojimi pôvodnými povinnosťami a radosťami. A povedal by som, že je to presne to, čo sa deje aj v dnešnej Cirkvi. Mnohí strácajú nádej a odchádzajú, lebo čakali viac.

Emauzskí učenici sa cestou zhovárali. Grécke sloveso použité v evanjeliu skôr hovorí, že sa hašterili. Ako to? Sú predsa priatelia! Áno sú, ale je dôvod hašteriť sa, pretože obaja sú znechutení, sklamaní. Nie sú šťastní, že opustili komunitu apoštolov, a preto sa hašteria, pričom každý z nich hľadá dôvod vlastného sklamania. Tak je to aj dnes – aj dnes sa vzdialime zo spoločenstva, pretože sa nám tam niečo nepáči, pretože niečo sa nemalo stať a stalo sa, alebo naopak. Potom sa hľadá vinník a hašteriť

sa. Vina sa pripíše na tých, čo nechceli nič meniť alebo opačne, na tých, ktorí chceli niečo vylepšiť. Vtedy sa ľahko sa zrodí sklamanie a odchádza sa, avšak takýto odchod nedáva radosť. Je to ako by si boli bývali povedali: „V poriadku, naša skúsenosť skončila zle. Teraz sa musíme vysporiadať s našou horkosťou. Nehľadajme riešenia, ktoré neexistujú, zabudnime na to a poďme svojou cestou“.

Veľa krát, keď veci nejdú dobre, hľadajú sa vinníci: Kto sa pomýlil? Kto je vina? - pretože tak môže pocit horkosti a nespokojnosti vyfúknuť cez neho ako cez ventil. Rovnako dnes: sú niektorí kresťania, ktorí nie sú spokojní, možno sú aj veľmi šikovní, ale opustili spoločenstvo, lebo sú sklamaní. Odišli od rodiny alebo spoločenstva kresťanov, ale stále nie sú spokojní a neustále potrebujú niekoho obviňovať, poukazovať na situácie alebo na osoby, ktoré spôsobili ich prvotné sklamanie. Pozitívom týchto sklamaných ľudí je skutočnosť, že sú citliví na bolesť. Pretože ak by neboli citliví na bolesť, znamenalo by to, že nikdy nemilovali príčinu, ktorá ich zranila. Ak by boli bývali od začiatku ľahostajní, ľahko by sa upokojili a prispôbili novým podmienkam.

Ako sú naši dvaja učeníci na ceste preč z Jeruzalema, priblížil sa k nim Ježiš. Je prítomný po ich boku, ale ich zrak bol zastretý a nespoznali ho. Sme to aj my - tí dvaja, ktorí naďalej máme radi kresťanskú komunitu, ale zároveň sme nahnevaní, pretože veci nejdú tak, ako by sme očakávali. A teda zostávame sami a zabúdame, že Ježiš je vedľa nás – pretože On tu je (!), ale sú to naše oči, ktoré sú neschopné vidieť Ho.

I spýtal sa ich: „O čom sa to cestou zhovárate?“ Zastavili sa zronení a jeden z nich, menom Kleopas, mu povedal: „Ty si vari jediný cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“ On im povedal: „A čo?“ Oni mu vraveli: „No s Ježišom Nazaretským, ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom aj pred všetkým ľudom; ako ho veľkňazi a naši poprední muži dali odsúdiť na smrť a ukrižovali. A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Ale dnes je už tretí deň, ako sa to všetko stalo. Niektoré ženy z našich nás aj naľakali. Pred svitaním boli pri hrobe, a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili, že on žije. Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak, ako vraveli ženy, ale jeho nevideli.“

Skúsme si predstaviť, ako by sme sa my na mieste Ježiša prihovorili týmto dvom učeníkom, ktorí odchádzajú z Jeruzalema. Myslím, že mnohí z nás by sme zvolili veľmi jasnú reč a povedali by sme: „Mýlite sa, čo Vám to chodí po rozume! Vráťte sa do Jeruzalema.“ Kristus však použije inú pedagogiku: Pripojí sa do spoločenstva vedľa zranených, roztrpčených osôb, pretože vie, že Ho milovali, a preto sú teraz sklamaní. Potom chce, aby mu oni sami povedali dôvod, pre ktorí sú sklamaní. Doslovne sa ich pýta: „Aký je to druh slov, ktorými sa tu medzi sebou hašteríte?“ Aj my sme vedľa bratov, ktorí sa vzdialili od nášho spoločenstva a sú sklamaní, zhorknutí, lebo sa medzi nami stalo niečo, čo ich zarmútilo. Sú to osoby, ktoré milujú Cirkev a Krista, nie tí, ktorí nikdy neboli vnútorne spojení s vierou, ktorí sú povrchní a ľahostajní. Nie! Ak sú to osoby, ktoré milujú a ktoré pocítili horkosť, lebo videli padať svoje sny a tak odchádzajú, potom pri stretnutí sa s týmito osobami, si aj my musíme osvojiť Ježišovu pedagogiku, t.j. najskôr nechať vyjaviť ich smútok. Skutočne, evanjelista hovorí, že sa zastavili, boli zronení a Ježišovi dokonca odpovedajú dosť nezdvorilo: „Ty si jediný cudzinec, ktorý nevie, čo sa deje? Kde to, prosím ťa, žiješ?“ Je to presne to, čo sa pýtajú tí, ktorí sa vzdialili od Cirkvi. Hovoria: „Nevidíš, čo sa deje vo svete? Nevidíš, čo sa deje v Cirkvi, ktorá sa neotvára novým návrhom, aby tak

urobila kroky zlepšenia? Kde to žiješ? Otvor si oči!“ Túto bolesť, ktorú zakusujú osoby zamilované do Krista, treba nechať vyjaviť.

Keď sa trochu upokojili, začínajú vysvetľovať Ježišovi, čo zažili, pričom všimnime si, že prakticky recitujú slová, ktoré sme neskôr prijali do formuly vyznania viery. Pri slovách „bol ukrižovaný“ zosmutnejú. Prečo? Preto, lebo pre antického človeka byť ukrižovaný znamená nielen zomrieť na kríži, ale aj byť prekliaty Bohom - tak, ako to hovorí Písmo. To ich najviac roztrpčuje! Oni poznali Ježišov život, vedeli o všetkom tom, čo pekné a dobré Ježiš vykonal, to, že bol skutočne spravodlivý. No chýba im viera vo vzkriesenie. Keď táto viera chýba, porážky zostávajú porážkami a život končí smrťou, a je to iba jedna veľká tragédia.

Počujeme, ako medzi sebou diskutujú: „*My sme dúfali, že on vykúpi Izrael.*“ To je prvá chyba, ktorej sa dopúšťajú. Očakávajú víťazného Mesiáša a nenechávajú sa ani len vyrušiť zo svojich predstáv. Ježiš hovoril o Božom kráľovstve, ale nie o takom, aké mali oni vo svojej hlave. Očakávajú vzkriesenie mŕtveho Izraelského kráľovstva. Hľadajú moc, aj keď Ježiš hovoril o službe. Teda videli, ako sa zrútili ich sny. Toto je prvý dôvod ich sklamaní. Povedali by sme, že aj dnes mnohí, ktorí opúšťajú kresťanské spoločenstvo, tak robia preto, lebo nevideli uskutočnenie svojich nádejí. Napríklad, keď počujeme povedať: „*Načo je dobré zostať v kresťanskom spoločenstve a modliť sa, keď musím vyriešiť konkrétne problémy ako všetci ostatní. Čo mi pomôže chodiť do kostola?*“ Hľa, tu je prvá chyba. Preto sa spýtajme samých seba: „*Zhodujú sa naše túžby s tými, ktoré sú v Božom kráľovstve?*“ Môže sa totiž stať, že naše sklamaní majú pôvod práve v tom.

Potom naši dvaja učenici pokračujú v diskusii a hovoria: „*Niektoré ženy z našich nás aj naľakali. Pred svitaním boli pri hrobe, a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili, že on žije.*“ Druhá chyba, ktorú robia, je táto: Nieкто niečo začal vidieť, ale oni si radšej zvolia možnosť už tomu viac neveriť. Pomyslime na situáciu v Cirkvi tak, ako ju dnes zažívame my. Nieкто začína vidieť budúcnosť, a naopak, nieкто iný sa vzdáva bez nádeje, lebo sa mu už viac nechce ani overiť, čo vlastne hovorí - nechce vedieť, či proroci, ktorí sú dnes prítomní v spoločenstve a už videli budúcnosť plnú nádeje a krásy, majú posolstvo aj pre nich. Bez overenia sa oddelia a ich nádeje sa rozplynú.

Ďalej hovoria: „*Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak, ako vraveli ženy, ale jeho nevideli.*“ To je už tretia chyba, ktorej sa dopustili. Oni dvaja sa vzdiali, pritom všetci ostatní zostali v Jeruzaleme, aj keď ani oni zatiaľ Vzkrieseného nevideli. Hľa, spoločenstvo ako také pokračovalo v hľadaní svetla a nádeje, ale naši dvaja učenici odišli. Počúvajme, ako Ježiš postupne otvorí myseľ a srdce dvoch učeníkov:

On im povedal: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo.

Ježiš svojou prvou otázkou umožnil dvom sklamaným učeníkom vyjaviť dôvody, ktoré ich sklamali, ale vyjaviť im aj chyby, ktorých sa dopustili. Používa pritom tvrdé slová: „*nechápaví, ťarbaví srdcom*“ – aby im dal pochopiť, čo mu to vlastne vravia. Je to Ježišova výčitka. Ale potom aj vysvetľuje dôvody, pre ktoré sa dostali do tohto stavu horkosti. Nachádzajú sa tam, kde sú, pretože zabudli čítať udalosti, ktoré zažívali vo svetle Božieho Slova. Teraz im Ježiš otvára myseľ pre pochopenie Písma a, počnúc od Mojžiša, im interpretuje, čo sa to vlastne stalo. Udalosti, o ktorých rozprávajú, zostávajú tie isté, ale zorný uhol, z ktorého sa na ne pozerá už nie je daný podľa ľudských kritérií, ale podľa Božieho slova, a preto sa úplne zmení ich význam. Vtedy je možné chápať, že aj dramatické udalosti vstupujú do Božieho plánu – ak sú čítané podľa Božieho Slova. Keďže nepochopili Písmo, nevidia to, čo sa stalo Božím pohľadom, ale iba svojím ľudským. Preto ich Ježiš nazýva nechápavými

a farbavými srdcom. Cesta kríža je nepochopiteľná, ak sa vidí cez zorný uhol hodnôt tohto sveta. Je to zlyhanie; ale z pohľadu Boha, iba život, ktorý je darovaný je skutočne vydarený!

Teraz prichádza okamih, v ktorom sa obom otvoria oči avidia Vzkrieseného.

Tak sa priblížili k dedine, do ktorej šli, a on sa tváril, že ide ďalej. Ale oni naň naliehali: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil!“ Vošiel teda a zostal s nimi. A keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a podával im ho. Vtom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. Tu si povedali: „Či nám nehořelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?“ A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. Tam našli zhromaždených Jedenástich a iných s nimi a tí im povedali: „Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi.“ Aj oni porozprávali, čo sa im stalo cestou a ako ho spoznali pri lámaní chleba.

Vzkriesený bol stále po ich boku. Boli to ich oči, ktoré ho doteraz nerozpoznávali. Prišli do Emauz, pričom všimnite si, že evanjelista preskakuje akýkoľvek historický údaj – napr. že stretli svojich príbuzných, že sa pozdravili... nič také! Je to snáď preto, lebo Lukáš nám hovorí to, ako on videl Vzkrieseného a ako sme aj my povolání vidieť Ho. Deň sa schýlil: Je to hodina, v ktorej sa v komunitách Lukáša slávi Eucharistia. „Lámanie chleba“ je technický termín, ktorým sa definovala Eucharistia. Zdá sa, že tu je výslovná narážka na spoločné slávenie Eucharistie, ktorému predchádzala slávnostná, rozšírená Bohoslužba slova. Videli sme tu peknú homíliu, ktorá vykladá Písmo počnúc od Mojžiša, ktorá rozohrieva srdce a následne, keď sa „láme chlieb“, hľa, oči sa otvoria a spozná sa prítomnosť Vzkrieseného: v chlebe a víne. Je to prítomnosť „celého“ (úplného) darovaného života. Keď sa rozjíma nad úplným darovaným životom a prijme sa jeho ponuka urobiť podobne, tak sa zakúsi, že je to pravda. Aj my môžeme mať s tým skúsenosť. Keď počúvame Božie slovo, ktoré rozohrieva srdce, hovoríme si: „*Je pravda to, čo počúvame*“; ale až keď sa pozeráme na chlieb ako na život, ktorý bol darovaný, až potom začujeme hlas, ktorý nám povie: „*Darovaný život nekončí v hrobe, ale končí v sláve Božieho života vo Vzkriesení*“. A to je moment rozhodnutia, v ktorom môžeme uvidieť Vzkrieseného.

Kto nie je oslovený, dotknutý Písmom, môže si myslieť, že naše presvedčenie je len ilúzia. Ale kto je pripravený Božím slovom, vie, že je to skutočnosť a nie iba zdanie. Naši dvaja učeníci si hovoria: „*Či nám nehořelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?*“ Nečudujú sa, že ho predtým nevideli svojimi očami. Až neskôr zažili okamih, v ktorom sa im otvorili oči - keď prešli od konzumu k pochopeniu úplnosti vlastného darovania sa. V tomto okamihu sa stávajú apoštolmi. Vracajú sa naspäť do spoločenstva, aby ohlásili bratom svoju skúsenosť so Vzkrieseným a spolu s nimi vyznávajú svoju vieru: „*Pán naozaj vstal z mŕtvych.*“

Nuž a toto je, mohli by sme povedať, výrok, s ktorým sa zakončuje Eucharistické slávenie každej Veľkonočnej liturgie, ba každej nedele.

Autor: Fernando Armellini https://www.youtube.com/watch?v=PlieLe_uLfw

Preklad: ThLic. Marek Iskra. Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>